

Ксенія Косяченко

кандидат юридичних наук

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ПРОТИДІЯ ІНФОРМАЦІЙНІЙ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Основна мета інформаційної війни – це посилення власних сил шляхом послаблення морального духу супротивника. Дана мета передбачає такі заходи впливу, які мають пропагандистський характер впливу на свідомість людини в галузі особистих ідеологій. Тому прийнято вважати, що ті руйнування, що завдають наслідки інформаційної війни на суспільну психологію, за своїми масштабами і значенням являються співмірними до наслідків збройних війн.

Яскравим прикладом сучасної «гібридної війни» є російсько-українська війна на Сході України, що розпочалася у 2014 році. Спершу події на Євромайдані, початок Революції Гідності, далі – анексія Автономної республіки Крим, розвиток воєнних дій на Донбасі і створення псевдо утворень так званих «Донецької народної Республіки» та «Луганської народної Республіки». Мета застосування інформаційно-гібридної війни росією очевидні – це підірвати структуру управління України, посягти хаос та дестабілізацію серед населення. Але все розпочалось не з класичного плану прямих воєнних дій, а з інформаційного протистояння, пропаганди через засоби масової інформації. У випадку російсько-української війни йде мова не лише про пропаганду російського світу, але й про фіктивне створення образів, яких насправді не існує, а саме, «бендерівці», «фашисти у Києві», «націоналісти» та ін. [1].

Російська агресія завдала Україні таких втрат, які є безпрецедентними, це величезні людські, економічні, а також територіальні втрати. Агресія росії несе пряму загрозу політичному устрою Європи, а значить не тільки загрозу державності та суверенітету України, а також єдності Європейського Союзу. Отже, вкрай важливо знайти ефективні методи і цілі формування спільної політики протистояння російській експансії [2].

В умовах глобалізації розглядаються проблеми інформаційного протистояння України, а також через призму проведення Операції об'єднаних сил, як нового виклику інформаційній безпеці світової спільноти. Сприяння розвитку конфлікту багато в чому відбувається саме через засоби масової комунікації, які можуть мати маніпуляційний вплив на думки аудиторії та ідеї пропаганди певним ідеалам, таким чином зумовлюючи виникнення реакції своєї аудиторії, яка в подальшому буде впливати на перебіг конфліктної ситуації. У своїй суті, сучасна боротьба держави за

власну незалежність напряду залежить від коректно налагодженої інформаційної роботи, а саме:

- пошук, обробка та аналіз інформації про інформаційні ризики і загрози;
- інформаційні заходи стратегічного та тактичного рівнів;
- заходи інформаційного характеру в цілях реалізації завдань внутрішньої і зовнішньої політики держави;
- оцінки ефективності інформаційних заходів – визначення рівня досягнення успіху [3].

Тому лише за умови постійного вживання заходів протидії інформаційній війні можуть мати позитивний вплив на її припинення, тому велика роль у вирішенні цього завдання покладається саме на засоби масової інформації, так як формування думки аудиторії про конфлікт сприяють саме ті факти, які висвітлюють медіа, акцентуючи увагу на певні явища. Засоби масової інформації володіють великою силою впливу, яка може перетворити маленький конфлікт на велике протистояння і, навпаки, – швидко анулювати серйозну проблему.

Також не меншу роль, у протидії інформаційній війні, відіграє громадськість, а саме особи з активною життєвою позицією, які через мережу Інтернет доносять інформацію відмінну від тієї, яка нав'язується суспільству ззовні. Йдеться мова не лише про незалежні засоби масової інформації, а про діяльність фізичних осіб, яка набирає великих обертів останні декілька років, так звані лідери думок, а саме – блогери, інфлюєнсери, спікери, коучі.

Проводячи загальну характеристику проявів нових форм сучасних воєнних конфліктів, варто виробити загальні підходи до напрямів протидії «гібридним загрозам». Одним із важливих аспектів це те, що в «гібридних війнах» традиційні методи ведення воєнних дій не завжди мають бажану ефективність, тому що війни такого типу, як правило, ведуться досить тривалий час і супротивник намагатиметься максимально розширити територію конфлікту та буде втягувати у нього дедалі більшу кількість населення.

Також надважливою є необхідність забезпечення повної довіри військовослужбовців і населення країни до своєї держави. Характер такої війни має затяжний признак і може викликати певне невдоволення, недовіру, розчарування та критику як з боку особового складу силових утворень, так і з боку звичайного народу країни. Тому одним із кроків у протидії «гібридним» загрозам є збільшення інформаційно-аналітичних потужностей органів державної влади, які б мали змогу вчасно реагувати на потенційні виклики та вчасно і адекватно оцінювати їх пряму небезпеку.

Тож роблячи висновки слід виокремити деякі методи для протидії інформаційній війні та впровадити підсистему активних операцій з інформаційного впливу. Саме ці методи слід організувати у рамках політики інформаційного протиборства з використанням можливостей Служби безпеки України. Центр інформаційного протиборства дійсно має

бути створений, проте його функціонування доцільно організувати не на громадських засадах, а за рахунок держави.

1. Лизанчук, В. Журналістська правда і постправа в контексті гібридної війни Російської Федерації проти України. Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика. 2019. Вип. 45. С. 323–334.

2. Ділай, А. Війна за Україну: від інформаційних операцій до прямого вторгнення. Вісник Львівського університету. Серія : Журналістика. 2019. Вип. 45. С. 13–20.

3. Дрогомирецька, В. К. Співробітництво України з міжнародними організаціями у формуванні Європейської безпеки в умовах «гібридної війни» на Сході України. Прикарпатський вісник НТШ. Думка. 2018. № 5. С. 195–200.

Юрій Крамаренко

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА В УКРАЇНІ: ЧИННИКИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ

«Верховенство права – це панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо» – таке розуміння «верховенства права» або, як ще іноді називають, «правовладдя» надано у рішенні Конституційного Суду України № 15-рп/2004 від 2 листопада 2004 року [1]. Венеційська Комісія «стрижневими елементами» правовладдя визначає: «1) законність – включно з прозорою, підзвітною та демократичною процедурою запровадження приписів права»; 2) юридична визначеність; 3) заборона свавільності; 4) доступ до правосуддя в незалежних і безсторонніх судах – включно із судовим контролем щодо адміністративних актів; 5) поважання людських прав; 6) недискримінація та рівність перед законом» [2, с.10].

В ст. 8 Конституції України визнано дію принципу верховенства права. За часів незалежності в нашій країні написано ґрунтовні наукові праці та проведено чисельні заходи щодо запровадження цього принципу у правотворчу та правозастосовну діяльність. Але яка ситуація із практичною реалізацією цього принципу сьогодні? Чи на всіх ланках (по вертикалі) та сферах (по горизонталі) правозастосовної діяльності він реалізується? Чи відчуває пересічний громадянин дієвість цього принципу? Вважаємо, що відповіді потребують саме ці питання. Особливої уваги ці питання набувають з огляду загальносвітових тенденцій, що мають прояв у зростаючій